

Uægte børn og arme kvinder

Michael Dupont

Hvad vi skal tale om

- Faderskabssager
- Hvor og hvordan man finder en faderskabssag
- Jordemoderprotokoller
- Fødselsstiftelsen
- Arkivloven
- Eksempler

Faderskabssager

”Jomfruen på Fødselsstiftelsen”
af Johannes Wiedewelt

Hvad er en faderskabssag

- Kaldes også alimentationssag, paternitetssag og bidragssag
- Fastslå faderskab
- Idømme bidragspligt
- -1937: Privat sag
- 1938-: Politiet har pligt til at søge at fastslå faderskabet

At fastslå faderskabet

- Kvinden (eller myndighederne) anlægger en faderskabssag
- Afhøringer af moderen og den udlagte barnefader
- Kan frasige sig faderskabet ved edsaflæggelse
- Blodprøver. Cirkulære af 20. oktober 1934:
[...] kan det i en Række Tilfælde ved Blodtypebestemmelse angives, at **en bestemt Person ikke kan være Fader til Barnet**, hvorimod det ikke kan siges, at en bestemt Person er Faderen, men kun, at han *kan* være det.
- DNA

Faderskabssagens indhold

- Afhøringer af moderen og den udlagte fader
- Resultatet af faderskabssagen, fx mandens tilståelse samt udstedte bidragsresolution
- Oplysninger om kvinden og mandens økonomi, alder, fødested og bopæl
- Beviser fremlagt i retten, fx kærestebreve

Faderskabssagens udfald

- Faderskab/bidragspligt/frifindelse
- Børnebidrag: 10 år (1763), 14 år (1839), 18 år (1888)
- Kun ét bidrag til kvinden
- Arveret fra 1938 (indtil 1937 ved kuldlysning)
- Fra 1960: Kun faderskab, ingen bidragspligt

Børnebidraget

- 1763-: Faderen skal betale bidrag
- Lov nr. 76 af 20. april 1888:

Naar det Underholdsbidrag, som skal erlægges af Faderen til et udenfor Ægteskab avlet Barn, ikke betales i rette Tid [...] da er hun, forsaavidt hun er forsørgelsesberettiget her i Landet, berettiget til enten selv eller gennem Kommunalbestyrelsen i sin Opholdskommune at fordre Bidraget for det sidste Aar betalt af Fattigvæsenet i den Kommune, hvori Barnefaderen opholder sig.

- 1888-: Staten garanterer betalingen

Hvor man finder faderskabssager

- De tidligere landsarkiver
- Rigsarkivet (Landsarkivet i København)
- Indblandede myndigheder er ofte politi, ret og amt

Hvor finder man en faderskabssag fra 1700-tallet

- Før 1763: Tamperretterne (ægteskabssager) eller amtstuen (betaling af bøder)
- Forordning af 14. oktober 1763:

Faderen til et uægte Barn skal lige med Moderen bære Omsorg for dets Opdragelse og efter hans Formue erlægge i det mindste Halvdelen af de Omkostninger, som dets Underholdning udfordrer, til det er 10 Aar gammelt.

- 1763-1825: Justitsprotokollen
- Efter 1763: Amtet (faderens bopælsamt)

Hvor finder man en faderskabssag fra 1800-tallet

- 1763-1825: Justitsprotokollen
- Plakat af 28. maj 1825:

Naar et udenfor Ægteskab besvangret Fruentimmer henvender sig til Øvrigheden om Opfostringshielp af den udlagte Barnefader, uden at der forud haves Vished om, at denne med Rette kan ansees som saadan, **bør Øvrigheden foranstalte Sagen behandlet ved den Politiret, hvorunder han henhører**, hvilken [...] **har** [...] **at undersøge og paakiende Sagen**, saavelsom og at modtage den Eed, der ifølge Forening eller Dom maatte blive at aflægge. Retten har derhos, hvis, som Følge af Sagens Udfald, Opfostringshielp af Øvrigheden bliver at fastsætte.

- Efter 1825: Politiprotokollen m.m.
- Timånedersdagen
- Amtet (faderens bopælsamt)

Merløse-Tuse herreder 1887

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.	35.	36.	37.	38.	39.	40.	41.	42.	43.	44.	45.	46.	47.	48.	49.	50.	51.	52.	53.	54.	55.	56.	57.	58.	59.	60.	61.	62.	63.	64.	65.	66.	67.	68.	69.	70.	71.	72.	73.	74.	75.	76.	77.	78.	79.	80.	81.	82.	83.	84.	85.	86.	87.	88.	89.	90.	91.	92.	93.	94.	95.	96.	97.	98.	99.	100.																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
1.																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																					</

Merløse-Tuse Herreder 1881-88

[illegible]

Afskrift af politiprotokollen

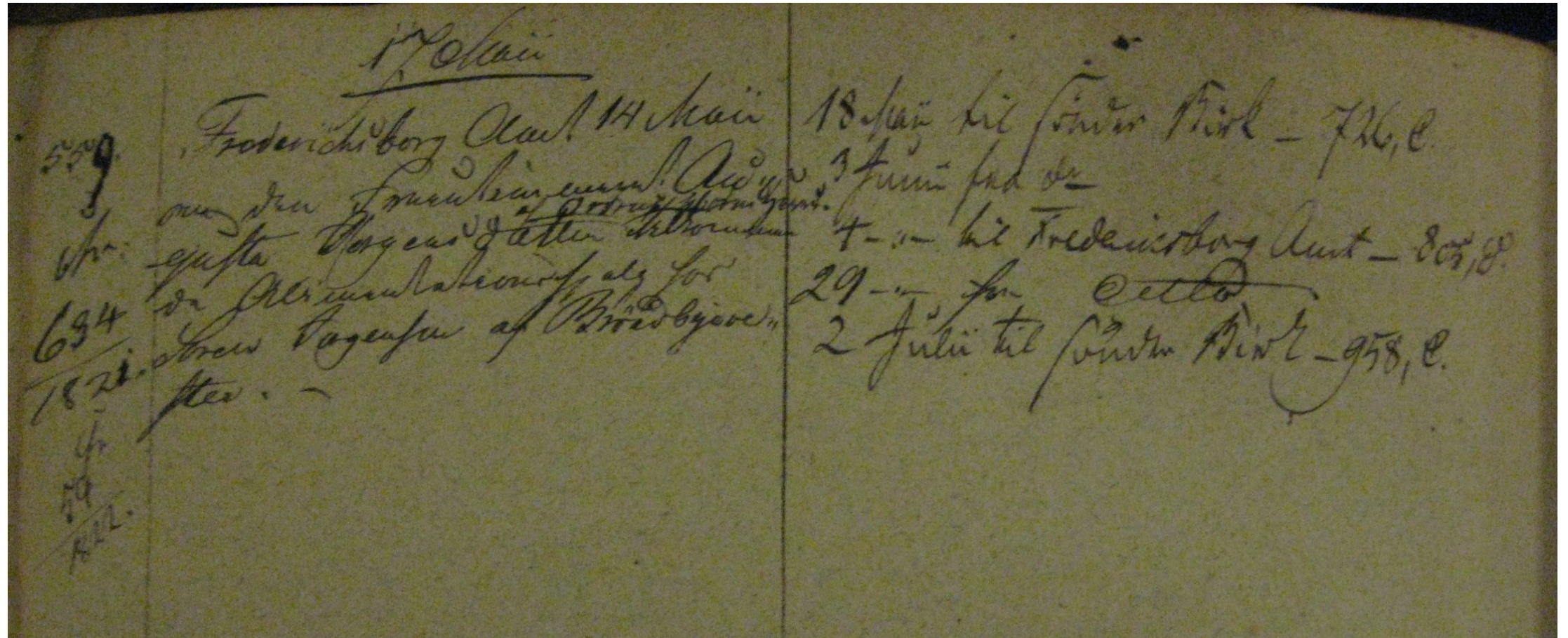
No 36/1885 Paternitetssagen: Ugift Karoline Jensen af Jyderup ctr. Tjenestekarl Hans Henrik Larsen sammesteds

Parterne vare mødte, af hvilke Klagerinden fremlagde Daabsattest, hvorefter hun d: 7de har udenfor Ægteskab født et Dregebarn, i Daaben d: 23 do kaldet Lars Henrik Jensen. Forlig blev saaledes indgivet at Klagerinden [...] med sin Eed bekræftede at Indkl. og ingen Anden er Fader til Barnet, hvorefter Indkl. erkjendte at være Fader. Klagerinden bemærkede, at hun skal betale 80 Kr. aarlige til Barnet, foruden selv at klæde det, og **forlangte at Indkl. skal betale Halvdelen fra Barnets Fødsel til dets fyldte 14 Aar**; Indkl. kunde ikke gaae ind herpaa, da han Intet har foruden sin Løn, som kun udgjør 120 Kr. om Aaret, hvorimod han tilbød 32 Kr. om Aaret. **Klagerinden begjærede derfor Bidraget tilstaaet af Overøvrigheden**. Opb. og vedt. Sagen sluttet.

Politiretten hævet

Amtsjournal

København Amt 1822

Københavns Overpræsidium

- Før 1858: Københavns Stadsarkiv
 - Efter 1858: Landsarkivet i København
- Faderskabssager kaldes AJ-sager og FJ-sager

Københavns Overpræsidium

AJ-journal 1890

64	Caroline Mathiasen Løper <u>Christoffersen</u> andagte om, at <u>Roeskilde</u> Peter Høller Nielsen man blive	de Kæder. Hans fandtes ikke, men en opgave hans Røgal Hans eftersøger -	16/1 23/1
Bj 7/94	bepligtes at gøre Bidrag hi hendes efter Paaskeatlet d. 30/5 89 firdi Barn, Rose Kirstine Nielsen.	Polst remitt 13/2 Løper m. B, at han fyldes i efter. Løp.	24/1 17/2
	Him: Gullandsgade 2 Hans: Toldgade 43 H. Gullandsgade 43 H. Bidrag.	Meddel - Remitt Pol. Vin. Bemærk. at Barnen. opgives at den Pa. gjældende forhandle Tals. gives for Toldgade Georg Hans en i A. Brandt. Him mæde y opgav hans H. Løper kendes b. m. tillæg for Politet	19/2 20/2 1/3

Politikammeret
3. 7. 1890

Københavns Overpræsidium

AJ-sag 1890

*Hoslagte mig med Tross Høvelbaarsen,
 heds behagelige Skrivelse af 14de d. 11. til
 stillede Alimentations-Resolution skulde
 jeg herved tjenstligt tilbagesende, forsynet
 med Taaetegnelse, at den er forkyndt
 for Holportens Peter Møller Nielsen.*

Jørgensen,

*Til
 Overpræsidenten i København.*

ad Nr. 381 A.

P. 10.

17de 64/1890

AFHØRING

Paternitetssagen: *Kathrine Christoffersen*
 Ovpr. A. J. *64*
1890 *Holportens Peter Møller Nielsen*

Moderens Beskæftigelse og Fortjeneste.	<i>Har Ophold hos Forældrene og arbejder i Hens. 10 Ks månedl. Købmand.</i>
Hvor og hos hvem Barnet er i Pleje.	<i>I København 2 H. hos Bedsteforældrene</i>
Den aarlige Plejeløns Størrelse.	<i>10 Ks månedl.</i>
Har Moderen Hjælp noget Steds fra?	<i>Nei</i>
Har Moderen Formue?	<i>Nei</i>
Har Faderen bidraget til Barnets Underhold?	<i>J. Han har betalt det 27 Betalte f. A.</i>
Særlige Udgifter til Barselfærden.	<i>Nei</i>
Hvad forlanger Moderen heraf?	<i>—</i>

1/4 90.

*K. Schmidt
 Sty.*

Timånedersdagen

- Forordning 15. Maj 1839 og 24. Januar 1844:

§ 4. Med Hensyn til uægte Børn bliver **det Sted, hvor Moderen Timaanedersdagen forinden Fødselen have haft Ophold eller Tjeneste, at betragte som Fødehjem**; men dersom hun intet fast Opholdssted til den Tid har havt, bliver den Commune at anse som Barnets Fødehjem, **hvor Moderen ved sin Nedkomst er forsørgelsesberettiget.**

- Den 10. kalendermåned, dvs. avlingsstedet
- Københavns Kommune 1869-1932: De Gamles By
- Afskaffes 1932, socialminister Steinckes Social-reform

Hvor finder man en faderskabssag fra 1900-tallet

- Hvis barnet er født efter 1938, henviser kirkebogen til faderskabssagen (hvis faderskabet er fastslået!)
- Anmeldelsen: Politiets hovedjournal
- København: Faderskabsjournal 1935-
- Amtet (faderens bopælsamt)

Kirkebog
Solbjerg Sogn, fødte 1940

[illegible]

Politiets hovedjournal

Hillerød Politis hovedjournal 1921

B.	Straffesaker og Anker	1.
C.	Forkynninger, Beder og fremmed Jurisdiktion, især de Oplysninger.	20.
D.	Patentklager	57.
E.	Fælsattaler, Forkjæper og Nedsættelse af Underholdsbetrag	76.
F.	Privat - og Familiemæssige Forhold.	84.
G.	Indpæntning for Skatter etc.	101.
H.	Brag og Brændinger	126.
I.	Indkudsvarer, Næringsskatter, Underretter af Levedesmidler	130.

Politiets hovedjournal

Hillerød Politis hovedjournal 1921

5	14/1	Om Oves H. et. I skrivelsen: Hansine Lovise Vilhelmsen, Gardske Mørke Ola August Nielsen, ^{et.} Løttinggaard.
---	------	--

187, til P. b. Lyngsø. 21/1, Ragnv. (mod 287, 1) 29/1, til Om. Oves H. 28/2 af 1/3 til P. b. Lyngsø
11/3 Ragnv. 17/3 til Om. Oves H.

3468.
 2-2-17.
 5063.
 1-1-17.
 17885-86.
 9844.
 1-5-17.
 468.70
 9-7-24

1-3) Paest' pr. Orig' in 12 Geng. 1-3) Approloves 15 APR 1924
 2) Pm i Koge. 4) H. K. v. K. Præsiden. of 10. ds. (Kl. 54/24) tillage
 En Gengant (faktisk) kom den i Paterniskeregen Mariehuskuden
 v. Q. K. Andersen indgaaede Overens-
 mt. Gengant, efter at Overenskomsten
 er blevet foresat med Sankts Appro-
 bation. Den anden Geng. faktisk er
 30 Kopek = 6.6.

H.
 ORSøff Carl Olsen.
 Koge.
 14 JUN 1924
 Førelægges St. Hans
 1-2. Part, som Orig' af 1 Geng. 1. Approloves.
 3. - - - 2. Tillage af 20. ds. i 1. Part, Approloves.
 (Al. Mariehuskuden v. Q. K. Andersen) Medlægges af 20. ds. i 1. Part, Approloves.
 1. Medlægges af Overenskomsten indst.

Han oplyser, at han indtil videre opholder sig hos sin fader, Gaardejer Hans Andersen i Ejby, hos hvem han udfører almindeligt Landarbejde mod Opholdet og sædvanlig Tjenestekarlsen, f. T. ca 1000 Kr. særlig, samt at han ejer 3000 Kr.

1-3) Parent. n. Origin. + 2 Sams. 1-3) Approves. 15 APR 1924

9 Pr: Köze.

En Geyssant (altare)

Mr. Orsay Carl Orson

4 MAY 1924

Finelezyer St. Hans.

George J. Folger

1-2. Part. per Orig. of 1. Gen.
3. $\angle$ —

Wm. A. Hall

8-24

1-3) approves. 15 APR 1924

4.) U.K.-Y. Kr. Prus. Star. of 10. cl. (Kb. 54/24) 41 lb.

Wormed den; Paterfamiliasagen Marie Hooker

m. Gumpert, 4740 Evergreen Ave.
or bleed himself and his wife.

3000 - 4000

Fitzhays in Brit. Mus. O. Raynolds, ~~not to be used~~

Das ist aber nicht die einzige Ursache, die
das afrikanische Volk zu seiner Entfremdung
von der Welt führt, sondern es ist auch die
Folge der Verhältnisse, die es umgeben.

det ommelede fælt. Sagtunk at det kun
millen dem, kaldes Overkomme med Geng.

Industrious, Patient; in the hands of a clever
industrialist.

1. *Agave americana*.

2. Tillamook, Mrs. Phil. L. O'Rourke, Alfred Tillamook.

to Maryland of American history

Jordemoderprotokoller

Jordemoderen Anne Marie Rønning i Hammershøj er klar til udrykning.

Embedslægearkiver

- Man kan bl.a. finde:
- Dødsattester
- Jordemoderprotokoller/fødselsprotokoller
- Medicinalberetninger
- Vaccinationsprotokoller
- Oplysninger om epidemier, bl.a. tuberkulose

En del findes i AO

- Rigsarkivet.dk → AO → Social- og Sundhedsvæsen → Lægedistrikter m.m.
- Her findes vaccinationsprotokoller og jordemoderprotokoller/fødselsprotokoller

Jordemoderprotokoller

- Fra 1861
- Kaldes jordemoderprotokoller eller fødselsprotokoller
- Indeholder oplysninger om barnets fødsel, længde og vægt
- Problem: Jordemoder behøver ikke bo i samme sogn som barnet

Eksempel

- Drejø Sogn

3.	1926. 1ste. Septemb.	Drejø Skov Drejø Sogn Lunds Herred	Vener Skovgaard Christoffersen	Gaardmand Morten Christoffersen, født 6 ^{te} Maj 1845 og Hustru Marie, født Hansen født 28 April 1892. Drejø. Oplavet i Drejø Kirke 29 December 1916.
----	----------------------------	--	-----------------------------------	--

DIG-DAG: Svendborg lægekreds

[illegible][illegible]

Fødselsstiftelsen

Amaliegade nr. 23-25, København, Fødselsstiftelsen 1787-1910

Historiske baggrund

- Oprettet 1750, undgå fødsler i dølgsmål
- Tre funktioner: fødsel, pleje og opfostring
- 1770-1804 hører opfostringsfunktionen under Den kgl. Opfostringsstiftelse
- 1910: Fødselsstiftelsen bliver fødeafdeling under Rigshospitalet

Ugifte fødende

- Kan føde anonymt 1750-1908
- Kan ikke føde anonymt 1908-
- Anonym ifølge kirkebogen 1908-1938, men moderens navn noteres i Protokol over ugifte fødende (i AO)
- Farligt at føde

Kun for enlige mødre?

- Uddannelsessted for jordemødre og læger
- Bedste kompetencer ved vanskelige fødsler
- Bedre forhold for betalende kunder

Udsætterprotokoller

- Udsætterprotokoller = protokoller over børn, der er ”udsat” i pleje
- Nævner kun moderens navn, hvis moderen får barnet i pleje
- Den Kgl. Opfostringsstiftelse: Udsætterprotokoller 1770-1804 (i AO)
- Den Kongelige Fødsels- og Plejestiftelse: Udsætterprotokoller 1804-1918 (i AO)

Udsætterprotokoller

- Kirkebogen

- Hovedprotokollen

- Udsætterprotokollen

Hovedprotokol 1812-1822 (afd. A)

Nummerne paa		Børnene, naar		Navnene paa		De paa Gedselskiftet			2d forældre Børn, og naar.	opholdte paa Ammestuerne			indtil videre i Byen			paa bestemt Tid hos Modrene			udfattede paa Landet
Børne- ne.	Modre- ne.	fødte.	dødt.	Drenge.	Piger.	utidig og dødfødt.	Dødt, inden Moderen avgik.	udtagne af Moderen.		under No.	deraf, og naar død.	udtagen.	under No.	deraf, og naar død.	udtagen.	under No.	deraf, og naar død.	udtagen.	udgangen.
761	768	26	30	Hans Christian												208	18 Oct		
762	769	26	30	Hans Christian												208	18 Oct		
763	770	26	30	Christiane												203	25 Oct		
764	771	27	30	Hans Trane												201	25 Oct		
765	772	27	30	Peter Julius												200	18 Oct		
766	773	27	30	Frederikke Caroline												200	18 Oct		
767	777	27	30	Caroline												200	18 Oct		
768	778	27	30	Kar. Marie												200	18 Oct		
769	776	28	30	Frederik Ferdinand												200	18 Oct		
770	777	28	30	Carl												200	18 Oct		
771	779	28	30	Frederik												200	18 Oct		
772	780	29	30	Am. Dorothea												200	18 Oct		
773	781	29	30	Andreas Christ.												200	18 Oct		
774	782	29	30	Hans Friderik												200	18 Oct		
775	783	30	30	Frederikke												200	18 Oct		
776	784	30	30	Christiane Freder.												200	18 Oct		
777	785	30	30	Dring												200	18 Oct		
778	786	31	30	Ada Caroline												200	18 Oct		
779	787	31	30	Karen Marie												200	18 Oct		
780	788	31	30	Wilhelm Christian												200	18 Oct		
781	789	31	30	Jens Peter Christian												200	18 Oct		
782	790	31	30	St.												200	18 Oct		

”paa bestemt Tid hos Mødrene”
og ”udsatte paa Landet”
”udleverede til Mødrene med
Understøttelse eller udsatte til
Fremmede”

paa bestemt Tid hos Mødrene			udsatte paa Landet
under No.	deraf, og naar		
	død.	udtagen.	udgangen.
			under No.
508		18 Oct	
4 Oct		1825.	
Anden Christensen			
Kier. Line Thjagesen			
503		25 Oct	
2 Oct.		1825	
501		25 Oct	
2 Oct.		1825.	
509		18 Oct	
4 Oct.		1825.	
Hanson og J. H. A. A.			
509		April	
2 Oct.		1825.	

Udsætterprotokol 1820-1822

Modern 22 779

4. October 1870

Moderen Nr. 772 — B. 3¹/₂ Bl.

Udleveret den 4. October 1840

Moderen Nr. 768 — 0

Ubleveret den 7. October 1870.

Modern Nr. 784. — C. 3 1/2 Rb

Udsætterprotokol, nr. 507/1820

Nr. 507. Lign barnet <i>Anne Dorteas</i>	
Født den <i>29 Septemb</i> 1820 under Nr. <i>771</i> . og døbt den <i>30^e d. m.</i>	
Udleveret den <i>4de Oktober</i> 1820.	Moderen Nr. <i>779</i>
til Moderen <i>Maren Larsdatter</i> <i>24 år, fra Storchaveise i Risted</i> <i>Dage af Cumberg Amt, og skrevet</i> <i>for 5 a 6 år siden forlovet for</i> <i>til Martin og skrevet Alene for</i> <i>at indgået i 1820 i Skien til ga-</i> <i>raen hos Brønstingens Brønsting Mads Olsen,</i> <i>hvis Datter nu nægt af Jente Røgl,</i> <i>hvor hun tager Barnet med.</i>	

Udsætterprotokol, nr. 133/1860

1860.

Mr. 33: Dring barnet Carl Anton Lilliendahl

Født den 11de Februar 1860 under Nr. 85 og døbt den 14de [m]

Udleveret den 6 Marts 1860

Moderen Nr. 85 800 f. L. 1000 L. 1000 L.

til Moderen Antoinette Theresia Willendahe.

[illegible]

Harman H.

Protokol over ugifte fødende

- Kirkebog

- Protokol over ugifte fødende

Nr	Fødselsaar og -dag.	Fødested. (Paa Landet: By, Sogn, Herred og Amt. Har Gaarden eller Huset sørges Navn, men det anføres. I Købstad: Købstaden og tillige Sognet, hvis der i Byen er mere end et Sogn, anføres Sognet, i hvilken den fødte er født.)	Barnets fulde Navn.	Forældrenes fulde Navn efter Forevisning af Daabs- og Vielsesattest eller i alt Fald Vielsesattest eller ved Eftersyn i Kirkebogen; deres Stilling, Bopæl, Fødselsaar og -dag samt Sted og Dato for deres Vielse. (Barnets rigtige Fødsel må altid dokumenteres ved Vielsesattest eller ved Eftersyn i Kirkebogen.)
1202	1928 28 August	Rigshospitalet A	10640A Rikke Riber Jensen	1123A Ugift f. 13/110
1203	1928 28 August	.	10659A Inge Birthe Christiansen Johansen.	1122A Ugift f. 9/1194 Christiansen Hilnermester. Hans Laur- rits Johansen og Hustru: Marie, f. Scarsen. Kgl. Adm. af 13/9. 30. Hjems Skibskant. B. 2/1930 Nr. 13. Rolfsted.
1204	1928 28 August	B	9960B Jytte Margot Schultz	10310B Ugift f. 12/209
1205	1928 28 August	.	9970B Aline Helmine Christine Brandrup	10330B Ugift f. 15/107
1206	1928 28 August	.	9990B Ellis Birgit Peron Willersø	10380B Ugift f. 28/803 Ed. Thomasen Ed. Thomasen, Skoledirektør, Ingelborg Karna Katharine Peron Willersø

Protokol over ugifte fødende

Barnets Nr.	Moderens Nr.	Barnets Fødselsdag	Barnets Kon	Moderens Livsstilling, Navn, Fødested, Fødselsdag og -aar	2.	3.
1058	1116	26	D	Lind, Pjerner Christine Høvedsø	Kolding	27/10 08 (D)
1060	1119	27	"	Lind, Ellen Kristine Rosmire	København	28/10 09 (D)
993	1028	"	"	Lind, Anna Marie	København	14/10 07 (D)
993	1030	"	"	Rasmussen, Karen Johanne	København	20/12 09 (D)
994	1032	"	"	Nielsen, Louise	København	11/07 08 (D)
1066	990	28	"	Christensen, Johanne Vilhelmine	Seering	12/03 08 (D)
1061	1120	"	"	Sander, Ella Oda Margrethe	København	9/06 08 (D)
1062	1121	"	1 D	Olsson, Edith Antoinette	København	13/07 08 (D)
1065	1122	"	"	Nordqvist, Atlante Thimann	København	13/10 08 (D)
1064	1123	"	"	Christiansen, Rosa Sylvia Louise	København	12/09 08 (D)
996	1031	"	"	Thomsen, Ebba Emmy Pjerner	Seering	15/07 08 (D)
997	1033	"	"	Willadsen, Ingeborg Maria Valdemar	København	28/03 08 (D)

Arkivloven

- Personfølsomme sager
- 75-års tilgængelighedsfrist
- Hvordan man søger om adgang
- Søgemiddelerklæring
- Adgangsansøgning
- Hvad forventes af ansøger
- Vilkår

Eksempel 1

- Hvis barnet er født efter 1938:
- Henvisning til faderskabssagen i kirkebogen
- Amtets sag

Eksempel 2

- Hvis du ved, hvor faderen bor, da sagen er færdigbehandlet:
- Led i amtets arkiv (efter 1970: statsamtet)
- Journalen (ofte med register) henviser til journalsagen
- Men pas på! Bliver sagen senere taget op, flyttes de gamle sagsakter til den nye sag.

Eksempel 3

- Hvis du ikke ved, hvor faderen bor, da sagen er færdigbehandlet:
- 1763-1825: Justitsprotokollen
- 1825-1919: Politiprotokollen
- 1919-: Politiets hovedjournal, saggruppe for faderskabssager
- Disse kilder fortæller ofte, hvor faderen bor. Led herefter i hans bopælsamt.